

NOUL IDIOMELAR

NOUL IDIOMELAR

ce cuprinde cântările din slujba veșerniei și a utreniei
de la praznicele împărătești și de la sfinții cu polieleu
din perioada Octolului, după DIMITRIE SUCEVEANU,
ION POPESCU-PASĂREA ș.a.

CARTE PUBLICATĂ CU BINECVĂNTAREA PREAFERICITULUI PĂRINTE
DANIEL
PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Colecție întocmită, revizuită și completată
de Pr. prof. dr. Nicu Moldoveanu

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREȘTI - 2015

PREFAȚĂ

Manuscrisele vechi bizantine conțineau separat, adică în volume speciale, toate categoriile de cântări bisericești. Astfel, *Anastasimaturele* cuprindeau, ca și astăzi, toate cântările ce alcătuiesc slujba vecerniei și a utreniei din duminici (sâmbătă seara și duminica dimineața), deci *Vecernierul* și *Utrenierul*. *Stihirarele* cuprindeau stihirile de la vecernia și utrenia sărbătorilor mari și ale sfinților mai importanți de peste tot anul bisericesc (adică stihirile de la *Doamne, strigat-am*, de la stihoavnă, de la litie, de la laude). *Doxastarele* conțineau slavele de la vecernia și utrenia sărbătorilor împărătești și ale sfinților de peste tot anul (adică slava stihirilor de la *Doamne, strigat-am*, a celor de la stihoavnă, de la litie sau de la laude). *Imnolohioanele sau Cutavasierele* cuprindeau imnoasele și catavasiile, fie ale zilelor de rând de peste săptămână pe fiecare glas, fie ale sărbătorilor împărătești sau din duminicile Triodului și ale Pentecostarului. *Antologhioanele sau Antologiile* (titlu care în limba greacă înseamnă *flori alese*) conțineau, cum arată și titlu, cele mai alese cântări bisericești din toate genurile și de la toate slujbele. *Kalofonicoanele* adunau într-un volum *cântările frumoase (frumos glăvuitoare)* ce se execută în diverse ocazii, la chinonice sau la mese de obște, la care se adăugau polihroniile (urări de mulți ani) în cinstea domnitorului, a mitropolitului, a boierilor, a starețului etc. *Mathimaturele* erau volume alcătuite din cântări care serveau drept lecții de virtuozitate vocală bisericească. *Theotocarioanele* sau *Theotocarele* cuprindeau cântări în cinstea Maicii Domnului.

Mai târziu apar *Heruvicarele, Chinonicarele* sau *Heruvico-Chinonicarele, Triodele sau Paresimierele, Pentecostarele* și, în sfârșit, *Papadichille sau Theoreticoanele* (mai târziu *Gramaticile*) care cuprindeau teoria și tehnica muzicii bisericești, adică toate semnele vocale, temporale, consonante și florale, cu exerciții, cu sistemul de ortografie muzicală etc.

Noul *Idiomelar*, pe care îl reedităm acum, are la bază *Idiomelarul* și *Doxastarul*. Denumirea de *Idiomelar* provine de la termenul *idiomelá* (ἰδιόμελον, de la ἴδιος = propriu, particular și μέλος = melodie, imn), care înseamnă imn, cântare în formă de tropar cu text în proză, care are melodie proprie și nu servește ca model pentru alte cântări, cum fac automelele sau imnoasele sau prosomiile (podobiile sau asemănândeale).

Cel mai cunoscut *Idiomelar*, al lui Hurmuz hartofilaxul († 1848), pe care l-a folosit Dimitrie Suceveanu († 1898), cuprindea atât stihiri, cât și tropare, *sedelne* (șezânde sau cathismale), *luminânde* (svetiîne).

Doxastarul (δοξά – slavă, mărire) lui Petru Lampadarie († 1777) cuprindea numai slave de la vecernia și utrenia sărbătorilor împărătești și ale sfinților cu polieleu de peste tot anul.

Pe ambele le-a tradus, le-a diortosit, le-a aranjat Dimitrie Suceveanu și, unindu-le, le-a dat titlul *Idiomelarul unit cu Doxastarul* pe care l-a tipărit la Neamț în 1856 (primele două volume din perioada Octoihului) și în 1857 al treilea volum, ce cuprinde cântările Triodului și Penticostarului.

După șaptezeci și șapte de ani protopsaltul prof. Ion Popescu-Pasărea († 1943) folosindu-se în mare parte de *Idiomelarul unit cu Doxastarul* lui Dimitrie Suceveanu, tipărește *Noul Idiomelar*, în Tipografia Cărților Bisericești, București, 1933, rezumând pe cât a fost posibil și alcătuiind un volum mai redus (229 p.), care să folosească atât ca manual pentru elevii seminaristi, cât și pentru cântăreții bisericești.

În prefata acestei cărți, I. Popescu-Pasărea precizează că a folosit cartea lui D. Suceveanu dar și *Doxastarul* tradus de Anton Pann „din grecește, după metoda cel vechi al Serdarului Dionisie Fotino”. „Parte din slave, zice I. Popescu-Pasărea, le-am luat după neuitatul meu dascăl Ștefanache, iar altele le-am scris eu după stilul actual al cântării noastre bisericești”. Din păcate, unii dintre contemporanii noștri nu știu să aprecieze aceste capodopere muzicale, alese și șlefuite de experiența marilor protopsalți români și încearcă să imite fără discernământ cântarea grecească actuală.

În anul 1999, după șaiszeci și șase de ani de la ediția lui I. Popescu-Pasărea, am dat la lumină, pe ambele notații muzicale, o combinație între aceste două *Idiomelare*, păstrând, pe cât a fost posibil, cântările așa cum le-au aranjat cei doi dintre marii corfeți ai muzicii noastre bisericești (*prefer să nu fac levarhizări, întrucât toți înaintașii noștri sunt mari și absolut la fel de importanți în domeniu*).

Am lăsat însă la o parte unele cântări mai puțin folosite, dar am adăugat în schimb slujbele sfinților: Sf. Dimitrie cel Nou, Sf. Ecaterina, Sf. Elefterie, precum și alte tropare și condace, care lipseau.

Făgăduind solemn înaintașului meu, Conferențiarul universitar Nicolae C. Lungu († 1993), mare compozitor, mare dirijor și excelent pedagog, că voi duce mai departe nobila acțiune începută și ajunsă aproape de sfârșit, am îmbinat aceste cântări, le-am completat, le-am diortosit, unde a fost cazul, le-am aranjat pe ambele notații muzicale și le-am dat spre tipărire. La ediția de față s-a adăugat și slujba Sfinților Martiri Brâncoveni, după textul aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Am credea că, astfel așezate și tipărite pe ambele notații, aceste cântări vor fi mult mai folosite și mai accesibile unei mase tot mai largi de cântăreți și doritori de muzică bisericească, ele constituind atât manual pentru școlile teologice, cât și carte de strană.

Le mulțumesc tuturor aceluia care, într-un fel sau altul, m-au sprijinit în această grea și nobilă muncă.

Închin un gând curat Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, mare iubitor de muzică bisericească și de cultură creștină, mulțumindu-i călduros pentru înalta binecuvântare acordată publicării acestei ediții îmbunătățite a *Noului Idiomelar*.

Pr. prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu

NOTĂ EDITORIALĂ

Începând din anul 1950, din inițiativa Patriarhului Justinian și prin hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, câțiva muzicieni au trudit cu spor într-un ogor nedestelenit, selectând cu grijă și pricepere cântări din vasta creație muzicală psaltică a vechilor protopsalți români, pe care le-au transcris pe ambele notații muzicale paralele și au tipărit aproape toate cântările bisericesti trebuitoare, începând cu *Gramatica Muzicii Psaltice* (1951), *Vecernierul* (1953), *Utrenierul* (1954), *Cântările Sfintei Liturghii* (1951, 1960), *Cântări la unele Sfinte Taine și la Ierurgii* (1964), *Pentecostarul* (1977, 1980), rămânând în grija urmașilor *Catavasierul*, *Triodul* și *Idiomelarul*.

Acești ostenitori, ale căror nume merită cu prisosință să fie pomenite, au fost: Profesorul, compozitorul și dirijorul Nicolae Lungu, Arhidiaconul Anton V. Uncu, Profesorul Ioa Croitoru, Preotul profesor Grigore Costea, Preotul prof. univ. dr. Ene Braniște, Așist. univ. Chiril Popescu, toți trecuți în lumea dreptilor, fie-le amintirea veșnică.

Aceștia au reușit ca, într-o perioadă de 30 ani, cu foarte dese întreruperi, din cauza "vremurilor", să pregătească și să tipărească pe notație dublă aproape întreaga gamă de cântări psaltice românești, absolut necesare desfășurării slujbelor bisericesti.

Mai rămăseseră *Cântările Triodului*, *Catavasierul* și *Idiomelarul*, pe care n-au mai apucat să le pregătească de tipar și pentru care și-au asumat răspunderea ucenicii și urmașii acestora, prin care s-a încheiat procesul de tipărire a tuturor cântărilor selectate și aranjate pe dublă notație muzicală.

La toate acestea s-au adăugat, în ultima vreme, repertorii și antologii corale pentru toate formațiile, monografii, ediții critice, teze de doctorat la specialitatea respectivă și multe altele.

Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, consecventă în editarea cărților de muzică și muzicologie bisericască, retipărește acum o carte de acest fel, folosită, ca toate celelalte cărți muzicale, și la strană și la catedră, numită *Noul Idiomelar*, care cuprinde slujbele praznicelor împărătești și ale sfinților cu polieleu, pe dublă notație, lucrare întocmită după *Idiomelarul unii cu Doxastarul*, tradus de Dimitrie Suceveanu de la Iași, tipărit la Neamț, între 1856-1857 și după *Noul Idiomelar* alcătuit de profesorul protopsalt Ion Popescu-Pasărea, tipărit la București, în 1933.

Prima ediție a *Noului Idiomelar* a fost tipărită în anul 1999, iar a doua în 2007.

Această a treia ediție a *Noului Idiomelar* pe ambele notații muzicale, este revizuită, corectată și completată prin grija neobositului părinte profesor univ. dr. Nicu Moldoveanu, și vede lumina tiparului cu Înalta binecuvântare a Preafericitului Părinte Patriarh DANIEL, care și-a făcut o datorie de conștiință în a sprijini fără rezerve editarea cărților de muzică bisericească pe ambele notații muzicale.

Nădăjduim ca și de acum înainte această voluminoasă carte muzicală să fie de mare folos tuturor iubitorilor de cântare bisericească: elevi și studenți teologi, clerici și cântăreți de strană, dirijori de cor și credincioși.

Vecernia Mare

Veniți să ne închinăm

glasul VIII *Acți* Ni

Anton Pann

1.

Andante

Ve - niți,

Ve - niți,

ve - niți să ne în - chi - năm, să ne în - chi -

ve - niți să ne în - chi - năm, să ne în - chi -

năm și să că - dem

năm și să că - dem

la Hris - tos în - pă - ra - tul nos -

la Hris - tos în - pă - ra - tul nos -

Iru - Dum - ne - zeu

de două ori, apoi puțin mai repede

Iru - Dum - ne - zeu

2.

Moderato

Ve - niți să ne în - chi - năm și să că - dem

Ve - niți să ne în - chi - năm și să că - dem

la Hris - tos în - pă - rat și Dum - ne - ze - ul

la Hris - tos în - pă - rat și Dum - ne - ze - ul

2.

lar in - tar - can - du - fi fa - fa Ta, se vor ful - bu -

ra, lu - a - vei du - hul lor si se

vor star - si si la ja - ra - na lor se vor in -

toar - ce. Bi - ne - cu - van - tat esth Doam - ne.

3.

Tri - ni - te - vei du - hul Tau si se vor zi - di

si vei in - no - i fa - fa pa - man - tu - lui.

Bi - ne - cu - van - tat esth Doam - ne.

4.

Fi e ma - ri - rea Dom - nu - lui in veac,

Fi e ma - ri - rea Dom - nu - lui in veac,

ve - se - li - se - va Dom - nul de lu - cru -
 ve - se - li - se - va Dom - nul de lu - cru -

ri - le Sa - le. Bi - ne - cu - vân - tat ești Doam -
 ri - le Sa - le. Bi - ne - cu - vân - tat ești Doam -

ne. _____
 ne. _____

5. Cel ce ca - u - ră spre pă - mânt și-l fa - ce pre ei
 Cel ce ca - u - ră spre pă - mânt și-l fa - ce pre ei

de se cu - tre - nu - ră; Cel ce se
 de se cu - tre - nu - ră; Cel ce se

a - tin - ge de munți și tu - me - gă. Mi - nu -
 a - tin - ge de munți și tu - me - gă. Mi - nu -

na - te sunt lu - cru - ri - le ta - le Doam -
 na - te sunt lu - cru - ri - le Ta - le Doam -

ne. _____
 ne. _____

CUPRINS

<i>Prefață</i> , de Pr. prof. dr. Nicu Moldoveanu	V
<i>Notă editorială</i>	VII
Veniți să ne închinăm , glas VIII, de Anton Paan	1
Anixandare , glas VIII, de D. Suceveanu - I. Popescu-Pasărea	2
Fericit bărbatul , glas VIII, de I. Popescu-Pasărea	9
Fericit bărbatul , glas VIII, melodie uniformizată	13
Anixandare , glas V, de N. Moldoveanu	17
Fericit bărbatul , glas V, de Anton Uacu	22
Fericit bărbatul , glas V, de Sibvas Nistor	27
Lumină lină , glas VIII, de Filotei Moroșanu	31
Lumină lină , glas V, de N. Moldoveanu	33
Prochimende vecerniilor de peste săptămână	35
Acum slobozește , glas V, de I. Popescu-Pasărea	38
Acum slobozește , glas VIII, după Vasile Ciureanu-Bodești	39
Sfântul Simeon Stâlpnicul (1 septembrie)	40
Nașterea Maicii Domnului (8 septembrie)	47
Policleul "Cuvânt bun" , glas IV, I. Popescu-Pasărea - D. Suceveanu	64
"Cuvânt bun" , glas V, de Kiril Arvise-Memas Glavas	72
"Cuvânt bun" , glas VIII, de Varlaam Protosinghelul	85
Înălțarea Sfintei Cruci	104
Policleul "Robii Domnului" , glas VIII, de Ioan Zmeu	118
"Robii Domnului" , glas V, de Varlaam Protosinghelul	122
Mărturisii-vă Domnului , glas V, de A. Paan	125
Duminica Sfinților Părinți	140
Sf. Cuvioasa Parascheva (14 octombrie)	151
Sf. Mare Mucenic Dimitrie (26 octombrie)	166
Sf. Cuvios Dimitrie cel Nou (27 octombrie)	204
Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil (8 noiembrie)	238
Intrarea în biserică (21 noiembrie)	254
Sf. Mucenița Ecaterina (25 noiembrie)	276
Sf. Apostol Andrei (30 noiembrie)	306
Sf. Ierarh Nicolae (6 decembrie)	316
Sf. Mucenița Filoftea (7 decembrie)	351
Sf. Ierarh Spiridon (12 decembrie)	360

Sf. Sfințit Mucenic Elefterie (15 decembrie)	400
Duminica Sfinților Strămoși	434
Duminica Sfinților Părinți după trup și Mântuitorului	441
Nașterea Domnului - Crăciunul (25 decembrie)	447
Soborul Maicii Domnului (26 decembrie)	484
Sf. Nicodim de la Tismana	485
Sf. Arhidiacon Ștefan (27 decembrie)	492
Tăierea împrejur a Mântuitorului și Sf. Vasile (1 ianuarie)	511
Duminica de după Nașterea Domnului	550
Botezul Domnului - Boboteaza (6 ianuarie)	552
Sf. Ioan Botezătorul (7 ianuarie)	576
Cuviosul Antonie cel Mare (17 ianuarie)	584
Sf. Atanasie și Chiril (18 ianuarie)	586
Sf. Eftimie (20 ianuarie)	589
Sf. Grigorie Teologul (25 ianuarie)	590
Sf. Trei Ierarhi (30 ianuarie)	591
Întâmpinarea Domnului (2 februarie)	630
Bunavestire (25 martie)	667
Sf. Mare Mucenic Gheorghe (23 aprilie)	686
Sf. Împărați Constantin și mama sa Elena (21 mai)	704
Nașterea Sf. Ioan Botezătorul - Drăgaica (24 iunie)	723
Sf. Apostoli Petru și Pavel (29 iunie)	734
Sf. Prorooc Ilie Tesviteanul (20 iulie)	757
Sf. Mare Mucenic Pantelimon (27 iulie)	767
Schimbarea la Față (6 august)	778
Adormirea Maicii Domnului (15 august)	805
Sf. Martiri Brâncoveni (16 august)	834
Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul (29 august)	896
<i>Cuprins</i>	910